

Білоцерківський національний аграрний університет
Біолого-технологічний факультет
Кафедра хімії

	СИЛАБУС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ «ХІМІЯ» Галузь знань: 18 Виробництво та технології Спеціальність: 181 Харчові технології Освітньо-професійна програма - «Харчові технології»
Рівень вищої освіти	перший (бакалаврський)
Компонент освітньої програми:	обов'язковий
Кількість кредитів ECTS / загальна кількість годин	10 кредитів / 300 годин
Семестр	1, 2
Форма контролю	Залік, іспит
Мова викладання	українська
Профайл викладача 	Пономаренко Наталія Вікторівна Посада: доцент кафедри хімії Науковий ступінь: кандидат сільськогосподарських наук Робоче місце: навчальний корпус № 9 (вул. Героїв Чорнобиля, 3а), ауд. 509 (кафедра хімії) E-mail: ponomarenkon@ukr.net Orcid.org / 0000-0002-2256-4929 Web of Science Researcher ID: B-7058-2019 Scopus Author ID: 14054552600 Зв'язок з викладачем: +380973788212
Опис дисципліни	Дисципліна «Хімія» – одна з фундаментальних наук про природу, яка вивчає молекулярно-атомні перетворення речовин, при яких молекули одних речовин руйнуються, а на їхньому місці утворюються молекули інших речовин з новими властивостями. Завданням хімії є дослідження властивостей елементів і хімічних сполук, вивчення залежності властивостей речовин від їхнього складу й будови, вивчення умов перетворення одних речовин в інші, поширення хімічних речовин у природі, технологій їх одержання, механізмів взаємодії хімічних сполук, а також практичне використання хімічних реакцій.
Передумови для вивчення дисципліни	Обов'язкова навчальна дисципліна «Хімія» належить до базових загальноосвітніх предметів і забезпечує формування фундаменту знань та практичних навичок спеціаліста аграрної галузі, необхідних для вивчення професійно орієнтованих та спеціальних

	дисциплін. Хімія є теоретичною основою для вивчення харчової хімії, біохімії, харчових технологій, контролю якості і безпеки харчових продуктів, фізико-хімічних основ переробки молока і м'яса та інших дисциплін харчової промисловості.
Мета вивчення дисципліни	Метою вивчення дисципліни «Хімія» є формування у майбутніх фахівців спеціальності 181 «Харчові технології» знань про хімічні закони і закономірності хімічних перетворень неорганічних та органічних сполук з орієнтацією на процеси, що відбуваються у навколишньому середовищі та формування навичок виконання хімічного експерименту. Це дасть можливість оволодіти глибокими теоретичними знаннями, необхідними для вивчення суміжних та прикладних дисциплін.
Формат дисципліни	Для денної форми навчання дисципліна викладається в очному форматі із застосуванням мультимедійних засобів. За необхідності (індивідуальні графіки, дуальна форма навчання, дистанційна тощо) можуть використані платформи Moodle, ZOOM, Hangouts, Viber. Формат проведення дисципліни є змішаним: поєднання традиційних форм навчання з елементами дистанційного навчання.
Очікувані результати навчання	<ol style="list-style-type: none"> 1. Знати наукові основи технологічних процесів харчових виробництв та закономірності фізико-хімічних, біохімічних і мікробіологічних перетворень основних компонентів продовольчої сировини під час технологічного перероблення. 2. Визначати відповідність показників якості сировини, напівфабрикатів і готової продукції нормативним вимогам за допомогою сучасних методів аналізу (або контролю). 3. Мати базові навички проведення теоретичних та/або експериментальних наукових досліджень, що виконуються індивідуально та/або у складі наукової групи. 4. Використовувати знання з основ технологічних процесів харчових виробництв та закономірностей фізико-хімічних, біохімічних і мікробіологічних перетворень основних компонентів продовольчої сировини під час розробки нових та удосконалення існуючих технологій харчових продуктів. 5. Вміти розв'язувати широке коло проблем і задач харчових технологій завдяки розумінню їхніх основ та проведення теоретичних і експериментальних досліджень.
Структура курсу	<p><i>Змістовий модуль 1. Загальна та неорганічна хімія</i></p> <p>Тема 1.1. Основні поняття та стехіометричні закони хімії. Атомно-молекулярне вчення.</p> <p>Тема 1.2. Найважливіші класи неорганічних сполук.</p> <p>Тема 1.3. Будова атома. Періодичний закон і періодична система Д.І. Менделєєва.</p> <p>Тема 1.4. Хімічний зв'язок і будова молекул.</p> <p>Тема 1.5. Хімічна кінетика та хімічна рівновага. Каталіз.</p> <p>Тема 1.6. Поняття про розчини електrolітів і неелектrolітів.</p> <p>Тема 1.7. Окисно-відновні процеси.</p> <p>Тема 1.8. Координаційні сполуки, їх одержання і вивчення властивостей.</p> <p>Тема 1.9. Біогенні s-, p-, d-елементи: хімічні властивості, вплив на біологічну та фізіологічну цінність харчових продуктів.</p> <p>Тема 1.10. Неметалічні елементи та їхні сполуки.</p>

Змістовий модуль 2. Фізична та колоїдна хімія

Тема 2.1. Основні поняття фізичної та колоїдної хімії. Основи хімічної термодинаміки і термохімії.

Тема 2.2. Основи електрохімії.

Тема 2.3. Поверхневі явища та адсорбція.

Тема 2.4. Осмос і осмотичний тиск.

Тема 2.5. Загальна характеристика колоїдних систем, їх класифікація, методи одержання та очищення.

Тема 2.6. Властивості колоїдних розчинів – молекулярно-кінетичні, оптичні та електро-кінетичні.

Тема 2.7. Розчини високомолекулярних сполук.

Змістовий модуль 3. Аналітична хімія

Тема 3.1. Основні етапи аналітичного визначення. Методи вираження і визначення концентрації.

Тема 3.2. Ідентифікація елементів хімічними методами – виявлення йонів металів та неметалів.

Тема 3.3. Методи титриметричного аналізу.

Тема 3.4. Сучасний кількісний аналіз. Інструментальні та фізичні методи.

Тема 3.5. Хроматографічні та електрохімічні методи аналізу.

Змістовий модуль 4. Основи органічної хімії

Тема 4.1. Теоретичні основи органічної хімії.

Тема 4.2. Класифікація та номенклатура органічних сполук.

Тема 4.3. Насичені, ненасичені та ароматичні вуглеводні. Будова, властивості.

Тема 4.4. Спирти. Феноли. Застосування спиртів у харчовій промисловості.

Тема 4.5. Органічні кислоти. Застосування органічних кислот у харчуванні.

Тема 4.6. Жири в харчових продуктах.

Тема 4.7. Вуглеводи. Будова, властивості. Застосування у харчовій промисловості.

Тема 4.8. Білки. Харчова та біологічна цінність білків.

Тема 4.9. Гетероциклічні сполуки. Алкалоїди.

Тема 4.10. Харчові біологічно активні добавки.

Змістовий модуль 5. Основи біохімії

Тема 5.1. Предмет та задачі біохімії. Біологічна роль, класифікація і характеристика вуглеводів, їх біотрансформація.

Тема 5.2. Біологічна роль і характеристика ліпідів, їх біотрансформація.

Тема 5.3. Біологічна роль і характеристика нуклеїнових кислот, їх біотрансформація.

Тема 5.4. Будова та властивості амінокислот і білків, їх біотрансформація.

Тема 5.5. Загальна характеристика мінеральних речовин.

Тема 5.6. Біологічна роль і класифікація вітамінів.

Тема 5.7. Ферменти – біокаталізатори білкової природи.

Тема 5.8. Біологічна роль і класифікація гормонів.

Методи навчання	<p>Під час лекційних годин використовується: розповідь – оповідна, описова форма розкриття навчального матеріалу з візуальним поясненням; обговорення – для усвідомлення за допомогою діалогу основних понять і методів в хімії. При цьому застосовуються пояснювально-ілюстративний, частково-пошуковий та дослідницький (евристичний) методи навчання хімії, демонстраційний хімічний експеримент, лабораторні досліди на практичних заняттях. Використовуються технічні засоби навчання, комп'ютерні навчальні програми і мультимедійні засоби для інтенсифікації і оптимізації навчального процесу.</p>
Політика	<p>Політика щодо академічної доброчесності: очікується, що письмові роботи студентів будуть їх оригінальними дослідженнями чи міркуваннями. Виявлення ознак академічної недоброчесності в роботі студента (списування, відсутність посилань на використані джерела, фабрикація, фальсифікація, обман) є підставою для її незарахування викладачем.</p> <p>Політика щодо відвідування занять: очікується, що студенти відвідають усі лекції і практичні заняття курсу. Студенти мають інформувати викладача про неможливість відвідати заняття. Відпрацювання пропущених занять згідно графіку консультацій викладача. За об'єктивних причин навчання може відбуватись в он-лайн режимі.</p> <p>Політика щодо дедлайнів і перескладання: студенти мають дотримуватися термінів виконання усіх видів робіт.</p> <p>Політика щодо виконання завдань: позитивно оцінюється відповідальність, старанність, креативність.</p> <p>Політика оцінювання: засоби та критерії оцінювання прописані в робочій програмі дисципліни, розміщеної на платформі E-навчання Білоцерківського НАУ (Moodle).</p>
Рекомендовані джерела інформації	<p style="text-align: center;">Базова література</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Кононський О.І. Біохімія тварин. – К.: Вища школа, 2006. – 455 с. 2. Кононський О.І. Фізична і колоїдна хімія. Підручник. – 2-е вид. доп. і випр. – К.: Центр учбової літератури, 2009. – 312 с. 3. Цехмістренко С.І., Кононський О.І., Цехмістренко О.С. Біохімія тварин з основами фізичної і колоїдної хімії. Практикум: Навч. посіб., 2011. – 216 с. 4. Габ А.І., Шахін Д.Б., Малишев В.В. Аналітична хімія та інструментальні методи аналізу. Видавництво Університет «Україна», 2018. – 396 с. 5. Левітін Є.Я. Загальна та неорганічна хімія: підруч. для студ. вищ. навч. закл. / Є.Я. Левітін, А.М. Бризицька, Р.Г. Ключова; за заг. ред. Є.Я. Левітіна. – 3-тє вид. – Харків: НФаУ: Золоті сторінки, 2017. – 512 с. 6. Малишев В., Кушевська Н., Брускова Д. Фізична та колоїдна хімія. Видавництво Університет «Україна», 2020. – 530 с. 7. Раскола Л.А. Загальна хімія. Теорія та практика: навчальний посібник / Л.А. Раскола, Т.О. Кюсе. – Одеса: Одес. нац. ун-т ім. І. І. Мечникова, 2019. – 212 с. <p style="text-align: center;">Додаткова література</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Цехмістренко С.І., Кононський О.І. Біохімія молока та молокопродуктів: Навч. посіб. / С.І. Цехмістренко, О.І.

	Кононський. – Біла Церква, 2014. – 168 с. 2. Цехмістренко С.І., Цехмістренко О.С. Біохімія м'яса та м'ясопродуктів: Навч. посіб. / С.І. Цехмістренко, О.С. Цехмістренко. – Біла Церква, 2014. – 192 с. 3. Чеботарьов О.М. Аналітична хімія. Кількісний аналіз: практикум для студентів ф-ту хімії та фармації / О.М. Чеботарьов, С.В. Топоров, О.М. Гузенко, Р.Є. Хома, Д.В. Снігур. – Одеса: Одес. нац. ун-т ім. І. І. Мечникова, 2019. – 80 с. 4. Перлова О.В. Фізична хімія. Хімічна кінетика. Каталіз: практикум / О.В. Перлова, Л.М. Солдаткіна. – Одеса: Одес. нац. ун-т ім. І.І. Мечникова, 2021. – 104 с.